

ค้นหาความจริง จากวิญญูญาณตัวเอง

ระพี สาคริก

ขณะนี้ ฉันนั่งอยู่ในความเงียบสงัด บางครั้งก็ได้ยินเสียงนกกาเหว่าร้องแว่วมาแต่ไกลบนพื้นแผ่นดินไทยซึ่งเป็นถิ่นเกิดของตัวเอง

ท่ามกลางความสงบภายในจิตใจ แม้เพียงช่วงหนึ่ง ทำให้หวนกลับไปนึกถึงอดีตสมัยที่ฉันยังเป็นเด็ก นับเป็นเวลาประมาณ 70 กว่าปีมาแล้ว

ฉันชอบ ปล่อยให้ใจให้เป็นไปตามธรรมชาติตั้งแต่ช่วงนั้น ส่วนอีกด้านหนึ่ง เห็นอะไรขวางหน้าก็นำมาคิด อยากจะทำอะไรก็ทำ แม้ไม่มีเงินทองติดตัว แต่ก็ไม่เคยคิดเลยว่าทำอะไรๆ ก็ต้องเริ่มต้นด้วยการใช้เงิน ตนจึงสนใจดิ้นรนชวนขวายเป็นสิ่งซึ่งตกหล่นอยู่บนพื้นดินมาดัดแปลงใช้ประโยชน์ ทำให้รู้สึกปลอดโปร่งใจอยู่เสมอ นอกจากนั้นยังมีพลังที่จะคิดสิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา

ตัวเองไม่เคยรู้สึกเดือดร้อนว่า ขณะนั้นจำต้องใส่เสื้อผ้าเก่าๆ ขาดๆ บางครั้งแทบไม่มีอะไรสวมใส่ก็ว่าได้ แม้ไปโรงเรียนก็ต้องเดินย่ำก้นกรวดก้นหินไปเป็นระยะทางซึ่งไม่ไถลนัก เสมือนจิตใจมันบอกฉันว่า สิ่งต่างๆ ซึ่งพบได้รอบด้าน เป็นเรื่องธรรมดาของชีวิต

ฉันยังจำได้ดีว่า ในยามท้องฟ้าปลอดโปร่ง หรือบางครั้งหลังจากฝนตกหายใหม่ๆ ตัวเองชอบออกมานั่งสูดอากาศกลางแจ้ง ตั้งอกตั้งใจมองขึ้นไปบนท้องฟ้า แลเห็นก้อนเมฆสีขาวรูปร่างต่างๆ ล่องลอยอยู่บนนั้น ไม่เพียงเท่านั้น ภาพที่เห็นยังแปรเปลี่ยนไปเป็นรูปของสิ่งมีชีวิต คล้ายคนบ้าง คล้ายสัตว์บ้าง บางช่วงเสมือนมีคน 2 คนหันหน้าเข้ามาหากัน ชับกับพื้นท้องฟ้าสีคราม ทำให้รู้สึกว่าชีวิตชีวา

หากมองหวนกลับเข้าไปเห็นส่วนลึกของหัวใจตัวเองซึ่งเป็นเด็กเล็กๆ คนหนึ่ง โดยที่ช่วงนั้นวัยซึ่งกำลังเริ่มมีพลังต่อสู้กับตัวเองอย่างทำทนาย ภาพที่เห็นได้จากใจฉัน มันคือจินตนาการร่วมกับความใฝ่ฝัน โดยที่ยังไม่คิดว่าชีวิตอนาคตของตัวเองจะไปเป็นอะไร เพียงเก็บเอาสิ่งซึ่งอยู่ใกล้ใจมาคิดก็พอแล้ว แม้เพียงแค่นี้ แต่ก็ไม่เคยหยุดนิ่ง มองเห็นอะไรๆ ที่อยู่รอบข้าง ฉันได้ให้ความสนใจนำมาคิด บนพื้นฐานจินตนาการจากใจตัวเองแทบทุกเรื่อง

หากถามความจริงซึ่งอยู่ในใจฉันขณะนั้น อาจได้ยินคำตอบที่ไม่มีเสียงสะท้อนออกมาให้ แต่ฉันเท่านั้นที่จะรู้ได้ว่า มันแทบไม่มีอะไรทั้งนั้น นอกจากความคิดซึ่งเพลิดเพลिनอยู่กับการสร้างจินตนาการ รวมถึงความมุ่งมั่นที่จะเดินออกไปสู่ท้องไร่ท้องนา เพื่อสัมผัสกับสภาพธรรมชาติของพื้นดินร่วมกับธรรมชาติของเพื่อนมนุษย์อย่างมีความสุข

ณ จุดนี้เอง ที่ทำให้ฉันเริ่มวาดภาพภายในให้ปรากฏออกมาสู่ใจตนเองว่า วันหนึ่งข้างหน้า น่าจะมีบ้านซึ่งเป็นกระท่อมหลังเล็กๆ ตั้งอยู่ในบริเวณชายทุ่ง เพื่อให้โอกาสตัวเองปลูกถั่วปลูกงา ทำมาหาเลี้ยงชีพอย่างมีความสุข ได้อย่างเหมาะสมกับบรรณนิยมของตน กับอีกด้านหนึ่งซึ่งเปิดออกไปศึกษาหาความรู้จากโลกภายนอก มันทำให้เกิดจินตนาการจากใจตัวเองว่า กาลข้างหน้า น่าจะมีรถยนต์คันเล็กๆ ลักคันหนึ่ง ภายในนั้นใช้เป็นที่พักอาศัยร่วมไปกับการเดินทางของชีวิตได้อย่างเรียบง่าย เพื่อใช้มันออกไปศึกษาหาความรู้จากแง่มุมต่างๆ

ฉันจึงมีความใฝ่ฝันแฝงอยู่ในนั้นด้วยว่า อยากเป็นคนทำหนังสือพิมพ์ ฉันรักการคิดค้นหาความจริงรวมทั้งงานเขียน โดยที่เชื่อว่า ตัวเองน่าจะได้รับความรู้อย่างหลากหลายกับอีกด้านหนึ่งซึ่งคิดนำเอาข้อมูลต่างๆ ซึ่งได้รับมาวิเคราะห์ค้นหาความจริง เพื่อนำเผยแพร่ให้กับเพื่อนมนุษย์ในมุมกว้าง

ภายในห้องนอนของตัวเอง นอกจากที่นอนแคบๆ แล้ว ยังมีสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ เช่น ต้นแบบรถยนต์และเครื่องบินเล็ก ซึ่งในที่สุดก็มาถึงจุดซึ่งนำออกไปบินเล่นกลางแจ้งได้

ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากตัวเองคิดอยู่ในใจด้วยว่า ถ้าขยายต้นแบบขึ้นไปจนถึงขั้นสามารถนั่งขับเองได้ ฉันจะบินใช้มันไปยังที่ต่างๆ ได้ตามที่ใจตัวเองปรารถนา โดยที่ไม่รู้สึกตัวว่า แท้จริงแล้วในวิญญานตัวเองมีความต้องการอิสรภาพอยู่ในระดับลึกที่สุด

ช่วงนั้น ฉันเริ่มต้นรู้สึกได้ถึงนิสัยที่ชอบคิดค้นหาความจริงจากแต่ละจุด มันเป็นเพียงจุดเริ่มต้น ซึ่งฉันสนใจมองไกลออกไปเป็นช่วงๆ ร่วมกับจินตนาการที่มีเป็นธรรมชาติอยู่ในรากฐานจิตใจตนเองมาแต่เริ่มแรกของชีวิตแล้ว

แม้ในยามค่ำคืน หากคืนไหนเดือนมืด ยังมีอากาศเย็นชุ่มฉ่ำจากสายฝน ทำให้ฉันมีความสุขอยู่กับเสียงกบเสียงเขียด แม้เสียงนกในยามคืนเดือนมืด มันเปรียบเสมือนดนตรีธรรมชาติ ซึ่งไม่เพียงขับกล่อมส่งกระแสลึกซึ่งเข้าไปถึงหัวใจ แต่อีกด้านหนึ่ง ยังทำให้เกิดภาพที่ใจสร้างขึ้นท่ามกลางความมืด ซึ่งหูฟังเสียงเพลงเหล่านี้ มันน่าจะเป็นเครื่องดนตรีแต่ละชนิดที่ช่วยขับกล่อมให้มีความสุข

คืนไหนเดือนหงาย ฉันชอบออกมานั่งกลางแจ้ง สายตามองทอดไปในความมืดของเงาไม้ ทำให้รู้สึกว้า เบื่อหลังเงาไม้ที่เห็นได้ก็ยังมีเงาไม้รวมถึงสิ่งมีชีวิตรูปร่างต่างๆ อีกทั้งเสียงร้องที่ไม่เหมือนกัน

ครั้นมองขึ้นไปในอากาศ สายตาฉันเห็นดวงดาวใหญ่น้อยกระจายอยู่ทั่วไป ทำให้รู้สึกสงสัยว่าถัดจากดาวเหล่านั้นไปแล้วยังมีอะไรอีก ถ้าสามารถไปถึงทำให้พบอะไรได้สักอย่างหนึ่ง แล้วถัดจากนั้นไปล่ะจะมีอะไรอีก ตามประสาเด็กคนหนึ่งซึ่งมีวิญญานที่เริ่มคิดไฝ่ฝันในการเรียนรู้โดยไม่สนใจตำราซึ่งมีคนอื่นเขียนให้อ่านจนเกินเหตุ

หลังจากชีวิตผ่านประสบการณ์มาแล้วเป็นเวลานานถึง 80 ปี แทนที่จะคิดว่าหยุดแล้วพอแล้ว อย่าไปคิดอะไรอีก ควรจะนอนอยู่กับบ้านเฉยๆ ดึกว่า หรือไม่ก็เที่ยวเตร่ไปรวมเรื่อง ถ้าอย่างนั้นมันก็เท่ากับตัวเองเอาน้ำจากข้างนอกมาเทรดกองไฟซึ่งยังคงไหม้ลนอยู่ในหัวใจ อีกทั้งมีแสงสว่างช่วยส่องทางชีวิตให้มองเห็นอะไรๆ สว่างไสว ให้

มันดับวูบลงไป จนกระทั่งไม่รู้ว่าตัวเองเดินอยู่ที่ไหนกันแน่ ทั้งๆ ที่วิถีการดำเนินชีวิตเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว สิ่งสมสิ่งซึ่งฉันเชื่อว่ามีคุณค่ามหาศาลเอาไว้อย่างมากมาย

ฉันหวนกลับไปนึกถึงช่วงที่ยังเป็นเด็ก หลังจากเงยหน้าขึ้นไปมองบนท้องฟ้าแล้ว ตั้งคำถามๆ ตัวเองว่า บนนั้นมีอะไร หากเห็นได้ แล้วต่อไปละจะมีอะไรอีก มันคงไม่จบสิ้นลงโดยง่ายแน่นอน แล้วจบลงเมื่อไรใครจะรู้?

มาถึงช่วงนี้มีคนกล่าวว่า เหนือฟ้ายังมีฟ้า ดูเหมือนมีผลสะกิดใจให้ฉันหวนกลับไปนึกถึงตรงนั้นอีก ไม่เพียงเท่านั้น เนื่องจากตัวเองสนใจมองอะไรสองด้านมาตลอด ครั้งนี้ฉันตั้งคำถามขึ้นถามตัวเองต่อไปว่า ใต้พื้นดินมีอะไรอยู่อีกล่ะ?

ทำไมช่วงชีวิตถัดมาไม่นานนัก ฉันจึงหันกลับมามองที่พื้นดิน? ฉันค้นหาความจริงจากใจตัวเอง ทำให้พบว่า แท้จริงแล้วตัวฉันมีวิญญาณอยู่ที่พื้นดินมาแต่แรก ดังนั้น หลังจากได้ยินคนพูดว่า เหนือฟ้ายังมีฟ้า จึงหวนกลับลงมาดูที่พื้นดิน

ซึ่งมันก็ทำให้ตัวเองคิดเป็นทอดๆ เหมือนเก่า แม้ไม่ได้ขุดลงไปใต้พื้นดินเพื่อจะดูว่า มันมีอะไรก็ตาม อย่างน้อยจินตนาการซึ่งมีผลจากการเรียนรู้มาแล้วในอดีตเป็นพื้นฐาน ร่วมกับการเป็นคนสนใจสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลงานจากคนเพื่อเอามาใช้ประโยชน์ ทำให้พบความจริงว่า ใต้พื้นดินน่าจะมีหินเป็นฐานรองรับ

ไม่เพียงเท่านั้น หินยังเป็นแม่ผู้ให้กำเนิดดิน จึงจำเป็นต้องมีความแข็งแกร่งมากกว่า ทั้งนี้และทั้งนั้น เพื่อทำหน้าที่เป็นพื้นฐานรองรับดินให้มันคงอยู่ได้

เหนือฟ้ายังมีฟ้า แต่ใต้ดินย่อมมีหิน รวมทั้งมีความร้อนซึ่งหลอมละลายหินแผดเผาอยู่ภายใต้ ช่วยให้คนและนานาชีวิตในโลกอยู่อย่างมีความอบอุ่น

ระหว่างช่วงปีที่ผ่านมา มีหนุ่มคนหนึ่งจากต่างจังหวัดซึ่งฉันไม่เคยรู้จักมาก่อน เดินทางเข้ามาหาฉันถึงบ้าน เขากล่าวที่แจ่มว่ามีผลงานการเขียนภาพในเชิงนามธรรมจากฝีมือและจิตวิญญาณของเขาเองอยู่หลายชิ้น ซึ่งกำลังจะนำไปจัดนิทรรศการในอาคารบริเวณวังสวนผักกาด

เขากล่าวที่แจ่มต่อไปอีกว่า ผมหาบุคคลไปเป็นประธานเปิดงานนิทรรศการ ภาพเขียนในเชิงนามธรรม ซึ่งตนสนใจทำมานานหลายปี แต่หาเท่าไรก็ยังไม่พบ คนที่เหมาะสม

มาถึงช่วงนี้ผมได้พบแล้ว จากข้อเขียนแ่งคิด ซึ่งเห็นอาจารย์ได้แสดงออกโดยที่ผมเองตัดสินใจมานาน ทำให้ตัดสินใจได้ว่าบุคคลที่เหมาะสมเปิดงานครั้งนี้คงเป็นท่าน อาจารย์แน่ จึงตัดสินใจมาเชิญ

ฉันถือว่า ตัวเองไม่ได้คิดอยากจะทำอะไรที่ไหนเพื่อความโด่งดังของตัวเอง แต่ ถ้ามีชนรุ่นหลังซึ่งมองมายังฉันและเห็นได้เอง ทำให้เชื่อว่าการพิจารณาจากคนเหล่านั้น น่าเหมาะสมสำหรับใจเขาแล้ว ส่วนตัวฉันเองน่าจะปรับและไปทำหน้าที่ด้วยความรู้สึก รับผิดชอบอย่างดีที่สุด

นอกจากนั้น เขายังคัดเลือกภาพเขียนที่ฉันเขียนไว้ในอดีต และขออนุญาตนำไป ร่วมแสดงด้วย

เมื่อถึงวันเวลานัดหมาย เย็นวันนั้นฉันไปตามนัดหมาย ได้เข้าไปเดินชมผลงาน จากภาพเขียนขนาดต่างๆ ซึ่งจัดแสดงไว้ในห้องโถงใหญ่ภายในอาคารวังสวนผักกาด รวมทั้งมีชื่อภาพซึ่งตั้งขึ้นจากจินตนาการอย่างหลากหลาย นอกจากนั้นยังพบว่า มีภาพที่ ขอไปจากฉันติดแสดงไว้ด้วย โดยติดป้ายว่า จากจิตรกรกรกิตติมศักดิ์

ทำให้ฉันหวนกลับไปนึกถึงช่วงซึ่งตนยังเด็ก ฉันยังจำได้ดีว่า ขณะที่ฉันทอดสายตาดู ขึ้นไปบนท้องฟ้า มองดูก้อนเมฆที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นรูปต่างๆ ร่วมกับจินตนาการจาก วิญญาณตัวฉันเองซึ่งเชื่อมโยงถึงภาพชีวิตสัตว์ คนและสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก

ระหว่างนั้นมีเสียงผู้ใหญ่ปรากฏมาเข้าหูฉัน ความว่า นั่งดูก้อนเมฆบนท้องฟ้า ระวังจะเป็นบ้านะ!

ฉันหวนกลับมานึกถึงขณะนี้ ซึ่งเวลาผ่านพ้นมาหลายสิบปีแล้ว ทำให้พบความจริง จากสังคมว่า ทุกวันนี้วิญญาณในสังคมกำลังต้องการคนบ้ามากกว่าคนดี โดยที่รู้ๆ ในใจตัวเองว่า บุคคลใดก็ตามที่สามารถยืนหยัดอยู่บนรากฐานความคิดที่เป็นความจริง จากใจตนเองได้อย่างมั่นคงมีน้อยลงไปเรื่อยๆ

แต่ความคิดซึ่งกำหนดทิศทางกรปฏิบัติตัวทำให้เดินตามกระแส ซึ่งมีผลทำลาย ทั้งตัวเองและสังคม ย่อมได้รับความนิยมนิยมขึ้นว่าเป็นคนดีนั้น คุณจะมีกลิ่นไปหมด ทำให้รู้สึกว่าคุณที่ปฏิบัติตามกระแสคนจำนวนมากต่อไปเรื่อยๆ ย่อมนำชีวิตตัวเองไปสู่ความ ไร้คุณค่าและความหมายที่แท้จริง

ในระหว่างพิธีเปิดงานแสดงภาพเขียนในเชิงนามธรรมครั้งนั้น ฉันหลุดออกมาจาก ใจว่าอย่างไร ใครอยู่ตรงนั้นน่าจะรู้สึกได้ ฉันกล่าวอย่างชัดเจนว่า เมื่อสมัยที่ตนยังเป็น เด็ก ฉันชอบนั่งมองการเปลี่ยนแปลงของก้อนเมฆบนท้องฟ้า ตามมาด้วยจินตนาการ ภายในจิตวิญญาณตัวเองที่รู้สึกว่ามันมีรูปร่างเป็นอย่งนั้นอย่างนี้เสมือนมีชีวิตชีวาว่า เป็นสุขใจ

แต่ในโลกนี้ไม่ได้มีฉันคนเดียว หากยังมีเพื่อนมนุษย์ซึ่งภายในจิตวิญญาณของแต่ละคนย่อมมีความหลากหลาย จากเหตุผลดังกล่าว หากฉันมองเห็นในขณะนั้นว่ามันเป็น ภาพอะไรก็แล้วแต่ แม้เพื่อนมนุษย์ร่วมโลกกับฉันแต่ละคน อาจมองเห็นเป็นภาพสิ่งนั้น สิ่งนี้ ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องเหมือนฉันก็ได้

ดังนั้น ภาพเขียนในเชิงนามธรรมจึงน่าจะมีส่วนเป็นสิ่งบ่งชี้และสนใจให้รู้ได้ว่า เจื่อนไขที่แฝงอยู่ในจิตวิญญาณของแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน หากถือเป็นสิ่งที่มี ความสำคัญเท่าเทียมกันหมด น่าจะทำให้การแสดงออกของแต่ละคนเชื่อมโยงความรัก ความเข้าใจถึงซึ่งกันและกัน ช่วยให้มีความสุขร่วมกันได้ไม่ยาก

16 เมษายน 2545